

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ
Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ Α΄

Ταχ. Δ/ση: Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη: 15180 Μαρούσι
Ιστοσελίδα: www.minedu.gov.gr
Πληροφορίες: Αν. Πασχαλίδου
Β. Πελώνη
Τηλέφωνο: 210-3443422
210-3442238

ΠΡΟΣ:

- Περιφερειακές Δ/νσεις Εκπ/σης
- Σχολ. Συμβούλους Δ.Ε. (μέσω των Περιφερειακών Δ/νσεων Εκπ/σης)
- Δ/νσεις Δ/θμιας Εκπ/σης
- Γενικά Λύκεια (μέσω των Δ/νσεων Δ.Ε.)

ΚΟΙΝ.:

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής
Πολιτικής (Ι.Ε.Π.)
info@iep.edu.gr

ΑΝΑΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΟΡΘΟ
05-09-2018

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθ. Προτεραιότητας:

Αθήνα, 04-09-2018
Αρ. Πρωτ. 142708/Δ2

ΘΕΜΑ: Οδηγίες για τη διδασκαλία του μαθήματος *Ερευνητικές Δημιουργικές Δραστηριότητες* στις Α΄ και Β΄ τάξεις Ημερησίου Γενικού Λυκείου για το σχολ. έτος 2018 – 2019

Σχετ.: Το με αρ. πρωτ. εισ. ΥΠ.Π.Ε.Θ. 133860/08-08-2018 έγγραφο

Σχετικά με τη διδασκαλία των *Ερευνητικών Δημιουργικών Δραστηριοτήτων* στις Α΄ και Β΄ τάξεις Ημερησίου Γενικού Λυκείου για το σχολ. έτος 2018 – 2019 σάς γνωρίζουμε τη σχετική εισήγηση του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (πράξη 34/31-07-2018 του Δ.Σ), η οποία έχει ως εξής:

«Οι *Ερευνητικές Δημιουργικές Δραστηριότητες* που προβλέπονται στο ισχύον Ωρολόγιο Πρόγραμμα του Λυκείου διευρύνουν το περιεχόμενο των *Ερευνητικών Εργασιών (Project)*, ώστε πέρα από τις επιστημονικές *μικροέρευνες* να συμπεριλαμβάνουν και δραστηριότητες καλλιτεχνικές, κοινωνικού χαρακτήρα (εθελοντισμού, αλληλεγγύης, διαπροσωπικών και διομαδικών σχέσεων κ.λπ.), περιβαλλοντικές, πολιτιστικές, δραστηριότητες ενασχόλησης με τα σύγχρονα και παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης και πληροφόρησης (έντυπα και ψηφιακά μέσα μαζικής ενημέρωσης, δημιουργία έντυπου ή ηλεκτρονικού μαθητικού περιοδικού, δράσεις σχετικές με το

διαδικτυακό μαθητικό ραδιόφωνο κ.λπ.), καθώς και άλλες, που σχετίζονται με ποικίλα θέματα της σχολικής ζωής και του περιβάλλοντος χώρου.

Στόχοι

Με τις Ερευνητικές Δημιουργικές Δραστηριότητες επιδιώκεται οι μαθητές και μαθήτριες:

α) να αποκτήσουν την ικανότητα να σχεδιάζουν μελέτες και δράσεις, να οργανώνουν τα βήματα υλοποίησής τους, να αξιολογούν ενδιάμεσα την πορεία τους και, αν χρειάζεται, να την ανασχεδιάζουν και, τέλος, μετά την ολοκλήρωσή τους, να τις αποτιμούν και να αναστοχάζονται σχετικά με τα αποτελέσματά τους·

β) να μπορούν να ασχοληθούν με θέματα του ενδιαφέροντός τους. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται με την αναστροφή της διαδικασίας που προβλεπόταν στην περίπτωση των *Ερευνητικών Εργασιών (Project)*, καθώς στην περίπτωση των Ερευνητικών Δημιουργικών Δραστηριοτήτων οι μαθητές και μαθήτριες ενός τμήματος καταθέτουν προτάσεις δράσεων και ο Σύλλογος Διδασκόντων / Διδασκουσών δίνει την έγκρισή του·

γ) να έχουν την ευκαιρία να εκφραστούν ελεύθερα, να εμπεδώσουν με βιωματικό τρόπο την αξία των δημοκρατικών αρχών, να συνειδητοποιήσουν στην πράξη τη σημασία της ενεργού πολιτεότητας και να αποκτήσουν συλλογικό πνεύμα, που συμβάλλει και στην καλύτερη διαχείριση εντάσεων και συγκρούσεων στη σχολική κοινότητα.

Διαδικασία

Για την πραγμάτωση των Ερευνητικών Δημιουργικών Δραστηριοτήτων ακολουθείται η εξής διαδικασία:

A. Επιλογή του θέματος και υποβολή της πρότασης

Κάθε τμήμα, μετά από καταιγισμό ιδεών και συζήτηση, την οποία συντονίζει ο/η εκπαιδευτικός – υπεύθυνος/η του μαθήματος, επιλέγει ελεύθερα και προτείνει με επιχειρήματα στον Σύλλογο Διδασκόντων/Διδασκουσών το θέμα της ερευνητικής δημιουργικής δραστηριότητας για υλοποίηση από το συγκεκριμένο τμήμα. Στη συνέχεια αιτιολογείται η πρόταση, καθορίζονται με σαφήνεια το σκεπτικό και οι στόχοι της δραστηριότητας και κατατίθεται ολοκληρωμένη πρόταση στον Σύλλογο Διδασκόντων/Διδασκουσών. Είναι σημαντικό για την επιτυχία της δραστηριότητας το θέμα να προκαλεί το ενδιαφέρον, ει δυνατόν, όλων των μαθητών και μαθητριών του τμήματος, ώστε η συμμετοχή τους να είναι δημιουργική και αποδοτική.

Ένα τμήμα μπορεί να επιλέξει μία ετήσια ή δύο τετραμηνιαίες δραστηριότητες. Είναι, επίσης, δυνατό να πραγματοποιούνται δραστηριότητες σε συνεργασία με άλλο ή άλλα τμήματα του σχολείου ή/και να πραγματοποιούνται παράλληλα περισσότερες από μία δραστηριότητες σε ένα τμήμα.

B. Έγκριση

Οι οριστικές προτάσεις των τμημάτων κατατίθενται στον Σύλλογο Διδασκουσών/Διδασκόντων, που δίνει και την τελική έγκριση. Δεν εγκρίνονται δραστηριότητες:

- που αντίκεινται στην κείμενη νομοθεσία και τους σκοπούς της εκπαίδευσης,
- που είναι πιθανό να θέσουν σε κίνδυνο την ασφάλεια των μαθητών και μαθητριών,
- που απαιτούν υλικοτεχνική υποδομή και εξοπλισμό τα οποία δεν μπορεί να διαθέσει το σχολείο και δεν μπορούν να εξασφαλιστούν με άλλο τρόπο,

-που ο Σύλλογος Διδασκόντων/Διδασκουσών με σαφή αιτιολόγηση κρίνει ότι δεν ενδείκνυνται για παιδαγωγικούς λόγους.

Γ. Κατάρτιση σχεδίου

Μετά την έγκριση της δραστηριότητας, οι μαθητές και μαθήτριες του τμήματος συζητούν και καταρτίζουν σχέδιο δράσης, με τον συντονισμό και την υποστήριξη του/της εκπαιδευτικού - υπεύθυνου του μαθήματος. Καθορίζονται οι επιμέρους ενέργειες και τα στάδια υλοποίησης και κατανέμονται οι ρόλοι και οι υπευθυνότητες κάθε μαθητή και μαθήτριας ή ομάδας μαθητών και μαθητριών.

Δ. Υλοποίηση

Με τη βοήθεια και την υποστήριξη του/της εκπαιδευτικού - υπεύθυνου του μαθήματος το τμήμα προχωρεί στην υλοποίηση της δραστηριότητας. Σε τακτά χρονικά διαστήματα κατά τη διάρκεια της υλοποίησης ενδείκνυται να προγραμματίζονται συζητήσεις ανατροφοδότησης, ώστε να εντοπίζονται τυχόν προβλήματα και δυσκολίες, και να αντιμετωπίζονται με τα κατάλληλα μέτρα. Σε περίπτωση που διαπιστώνεται έλλειψη ενδιαφέροντος κάποιων μαθητών ή μαθητριών κατά τη διάρκεια της υλοποίησης, ο/η εκπαιδευτικός παίρνει πρωτοβουλίες για να εντοπιστούν οι λόγοι αυτής της στάσης και να αντιμετωπιστούν έγκαιρα.

Ε. Ανασχεδιασμός

Αν στην πορεία υλοποίησης της δραστηριότητας ανακύψουν προβλήματα, αυτά συζητούνται στο τμήμα και προτείνονται επιμέρους διορθωτικές κινήσεις ή και ριζική αναπροσαρμογή του σχεδιασμού και νέοι τρόποι προσέγγισης του θέματος, στο βαθμό που θα κριθεί ότι αυτό απαιτείται.

Ζ. Παρουσίαση

Όταν ολοκληρωθούν οι δραστηριότητες, στο τέλος του 1^{ου} και του 2^{ου} τετραμήνου, οι μαθητές και μαθήτριες τις παρουσιάζουν στη σχολική κοινότητα σε ειδική εκδήλωση που οργανώνεται από το σχολείο, ή στο τμήμα. Κάθε τμήμα, σε συνεννόηση με τον/την εκπαιδευτικό, επιλέγει τον προσφορότερο τρόπο για την παρουσίασή τους, ανάλογα με το είδος της δραστηριότητας. Για τις ετήσιες δράσεις, στο τέλος του 1^{ου} τετραμήνου παρουσιάζονται εν συντομία ο σχεδιασμός και η πορεία που έχει ακολουθηθεί έως τότε. Αν κριθεί σκόπιμο από τον Σύλλογο Διδασκουσών/Διδασκόντων, στη σχετική εκδήλωση προσκαλούνται γονείς, φορείς της τοπικής κοινωνίας κ.ά. παράγοντες.

Η. Απολογισμός και Αναστοχασμός

Όταν ολοκληρωθεί η ερευνητική δημιουργική δραστηριότητα κάθε τμήματος, και κατά προτίμηση μετά την παρουσίασή της, το τμήμα συζητεί τι αποκόμισαν τα μέλη των ομάδων (από άποψη γνώσεων, εμπειριών κ.λπ.), αν επιτεύχθηκαν οι στόχοι που είχαν αρχικά τεθεί, τι δυσκολίες συνάντησαν και πώς τις ξεπέρασαν, αν άλλαξαν άποψη ή στάση για το θέμα με το οποίο ασχολήθηκαν, τι θα σχεδίαζαν διαφορετικά αν γνώριζαν τότε όσα αποκόμισαν κ.λπ.

Σε περίπτωση που υλοποιήθηκαν περισσότερες από μία δραστηριότητες από ομάδες των μελών του τμήματος ή της τάξης, κάθε ομάδα παρουσιάζει τον απολογισμό της και λαμβάνει

ανατροφοδότηση από τις υπόλοιπες ομάδες. Τη διαδικασία αυτή συντονίζει ο/η εκπαιδευτικός - υπεύθυνος/η του μαθήματος.

Θ. Ατομική αξιολόγηση

Κάθε μαθητής και μαθήτρια καταθέτει αποτίμηση της προσωπικής του/της συμμετοχής, όπου παρουσιάζει τι αποκόμισε από την εμπειρία της συμμετοχής στην Ερευνητική Δημιουργική Δραστηριότητα. Ο εκπαιδευτικός αξιολογεί την ατομική συμμετοχή κάθε μαθητή και μαθήτριας και καταθέτει τελικό βαθμό για κάθε τετράμηνο.

Ενδεικτικά Παραδείγματα

- Διενέργεια έρευνας πάνω σε ένα θέμα επιστημονικού, κοινωνικού ή ιστορικού ενδιαφέροντος (αξιοποίηση βιβλιογραφίας, ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, επιτόπιας παρατήρησης, πειράματος), ανάλυση των δεδομένων και παρουσίαση των συμπερασμάτων.
- Φυσικές ή και τεχνολογικές καταστροφές: πρόληψη και αντιμετώπιση. Μελέτη και άσκηση των μαθητριών και μαθητών σε σχετικά θέματα, σε άμεση συνάρτηση με τα δεδομένα του περιβάλλοντος, φυσικού και ανθρωπογενούς, στο οποίο λειτουργεί το σχολείο.
- Δραστηριότητες σχετικές με την οικονομική ζωή και δραστηριότητα της περιοχής, τη σύγχρονη τεχνολογία και τα προβλήματα που συνδέονται με τη χρήση της, τις υφιστάμενες δυνατότητες και την προοπτική ανάπτυξής της.
- Δραστηριότητες σχετικές με την παράδοση, τον πολιτισμό, τα μνημεία κ.λπ. της περιοχής στην οποία είναι ενταγμένο το σχολείο.
- Δραστηριότητες στο πλαίσιο της κοινωνικής οικονομίας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας (υπηρεσίες, προϊόντα): σχεδιασμός δράσης σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας, διάθεση των προϊόντων σε φορείς και ιδρύματα που έχουν ανάγκη κ.λπ.
- Περιβαλλοντικές παρεμβάσεις στο σχολείο ή στη γειτονιά, την περιοχή ή την κοινότητα (ανακύκλωση, εξοικονόμηση ενέργειας, ανάπλαση του σχολικού περιβάλλοντος, δημιουργία κήπου ή χώρου πρασίνου στο σχολείο, μελέτη συγκεκριμένου τοπικού περιβαλλοντικού προβλήματος και διατύπωση προτάσεων για την επίλυσή του).
- Δράσεις διαπολιτισμικές (γνωριμία με τη μουσική, τους χορούς, τις παραδοσιακές ενδυμασίες, τις παραδοσιακές συνταγές, τους θρύλους και τα παραμύθια, τα έθιμα διάφορων χωρών, κυρίως εκείνων από τις οποίες κατάγονται μαθήτριες και μαθητές της συγκεκριμένης τάξης).
- Ανάλυση πρωτοβουλιών στο πλαίσιο του εθελοντισμού, π.χ. εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με κάποιο θέμα κοινωνικό, υγείας κ.λπ., δράσεις αλληλεγγύης.
- Διερεύνηση θεμάτων σχετικών με τη δομή και τη λειτουργία των μέσων μαζικής επικοινωνίας, παραδοσιακών και σύγχρονων: μελέτη και ανάλυση του τρόπου με τον οποίο παρουσιάζονται συγκεκριμένα θέματα (π.χ. ειδήσεις, ψυχαγωγικές εκπομπές, διαφήμιση)- επίσης, ανάλυση αντιστοιχών πρωτοβουλιών από τους μαθητές και μαθήτριες της τάξης (δημιουργία ραδιοφωνικών εκπομπών ποικίλου περιεχομένου, ρεπορτάζ, αρθρογραφία, ντοκιμαντέρ, παραγωγή διαφήμισης, εκπομπή πολιτισμικού ενδιαφέροντος κ.λπ.).

- Έκδοση μαθητικού περιοδικού σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή ή συλλογικού τόμου πάνω σε ένα θέμα.
- Διοργάνωση σχολικών εορτών ή δράσεων/παρεμβάσεων με αφορμή αφιερωματικές Παγκόσμιες Ημέρες (π.χ. Ημέρα Ποίησης, Βιβλίου, Θεάτρου, Περιβάλλοντος, Πολιτισμού, της Γυναίκας κ.λπ.)
- Θεατρικό εργαστήριο: ανάπτυξη παραστατικών δεξιοτήτων των μαθητών/τριών, προετοιμασία παράστασης θεατρικού έργου, δημιουργία πρωτότυπης παράστασης των μαθητών και μαθητριών (συγγραφή θεατρικού έργου που θα παιχτεί), θεατρικό αναλόγιο, δραματοποίηση βιβλίου κ.ά.
- «Κινηματογραφική Λέσχη»: γνωριμία με την τέχνη και την τεχνική του κινηματογράφου μέσα από προβολές ταινιών, αφιερώματα σε σκηνοθέτες, δημιουργία ταινίας μικρού μήκους, ντοκιμαντέρ, video clip.
- Δημιουργία Λέσχης Φωτογραφίας (γνωριμία με την τέχνη και τεχνική της φωτογραφίας, διοργάνωση έκθεσης φωτογραφίας στο σχολείο με συγκεκριμένο θέμα κ.λπ.).
- Δημιουργία Λέσχης Ανάγνωσης ή Λογοτεχνικού Blog
- Διοργάνωση ημερίδας πάνω σε ένα θέμα επιστημονικό, πολιτισμικό, κοινωνικό κ.λπ.
- Μουσικό/χορευτικό εργαστήριο: συγκρότηση χορωδίας, μουσικού συγκροτήματος ή ομάδας χορού, διοργάνωση μουσικής/χορευτικής παράστασης, διοργάνωση μουσικού αφιερώματος σε συγκεκριμένους μουσικούς ή στη μουσική παράδοση μιας συγκεκριμένης περιοχής/χώρας ή αφιερώματος με διαπολιτισμικό χαρακτήρα (μουσικές του κόσμου)
- Δημιουργία Εικαστικού Εργαστηρίου: (π.χ. εργαστήριο κεραμικής, ψηφιδωτού κ.λπ.) ή συγκρότηση ομάδας αισθητικής παρέμβασης στον χώρο του σχολείου (γκράφτι, χειροποίητες αφίσες, διοργάνωση έκθεσης στο σχολείο ή μιας πινακοθήκης στην τάξη .

Τεχνικές λεπτομέρειες της υλοποίησης

1. Τις Ερευνητικές Δημιουργικές Δραστηριότητες αναλαμβάνουν σε πρώτη ανάθεση όλοι οι κλάδοι εκπαιδευτικών. Πρώτα ανατίθενται οι ώρες όλων των υπόλοιπων διδακτικών αντικειμένων του ωρολογίου προγράμματος και στη συνέχεια ανατίθενται οι Ερευνητικές Δημιουργικές Δραστηριότητες σε εκπαιδευτικούς που δεν έχουν συμπληρώσει ωράριο.
2. Κάθε εκπαιδευτικός μπορεί να αναλάβει την υποστήριξη των Ερευνητικών Δημιουργικών Δραστηριοτήτων σε όχι περισσότερα από δύο τμήματα.
3. Κατ' εξαίρεση, και μόνο αν αυτό σχετίζεται με την υποστήριξη δραστηριότητας συναφούς με συγκεκριμένη ειδικότητα εκπαιδευτικών, είναι δυνατόν να γίνει αμοιβαία αλλαγή τμήματος μεταξύ εκπαιδευτικών.
4. Ενδείκνυται τα μέλη κάθε τάξης να εργάζονται σε υποομάδες είτε στο πλαίσιο μιας κοινής δράσης είτε στο πλαίσιο διαφορετικών, παράλληλων δραστηριοτήτων. Ακόμα όμως και στην περίπτωση των παράλληλων διαφορετικών δραστηριοτήτων, ο σχεδιασμός, τα τυχόν προβλήματα, ο ανασχεδιασμός και η αποτίμηση συζητούνται εντός του τμήματος.
5. Σε περίπτωση που δύο ή περισσότερα τμήματα επιθυμούν να εργαστούν για μια κοινή δραστηριότητα, το σχολείο διερευνά αν είναι δυνατόν στο ωρολόγιο πρόγραμμα να δημιουργηθεί ζώνη Ερευνητικών Δημιουργικών Δραστηριοτήτων για τα τμήματα που επιθυμούν να συνεργαστούν.

6. Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής θα αναρτήσει ενδεικτικά σχέδια περιγραφικής αξιολόγησης για την αποτίμηση της προσωπικής συμμετοχής των μαθητών και μαθητριών και άλλο υποστηρικτικό υλικό».

Οι διδάσκοντες/ουσες να ενημερωθούν ενυπόγραφα.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

Εσωτ. Διανομή

- Γραφείο Υπουργού
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα
- Δ/νση Σπουδών, Προγρ/των & Οργάνωσης Δ.Ε., Τμ. Α΄
- Αυτ. Δ/νση Παιδείας, Ομογ., Διαπολ. Εκπ/σης, Ξένων και Μειον. Σχολείων
- Διεύθυνση Θρησκευτικής Εκπ/σης
- Δ/νση Ειδικής Αγωγής και Εκπ/σης
- Διεύθυνση Ιδιωτικής Εκπαίδευσης
- Αυτοτελές Τμήμα Πρότυπων και Πειραματικών Σχολείων